

הצעת חוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ג-2013

פרק א': מטרה והגדרות

- מטרה 1. מטרת חוק זה היא הגברת התחרותיות בענף המזון ובתחום מוצרי הצריכה, לשם הפחתת המחירים לצרכן.
- הגדרות 2. בחוק זה –
- "אדם קשור", לתאגיד – כל אחד מאלה:
- (1) אדם השולט בתאגיד;
 - (2) תאגיד הנשלט בידי אדם כאמור בפסקה (1);
 - (3) תאגיד הנשלט בידי מי מאמורים בפסקאות (1) ו-(2);
- "אתר האינטרנט" – אתר האינטרנט של רשות ההגבלים העסקיים;
- "בית הדין" ו"הסדר" – כהגדרתם בחוק ההגבלים העסקיים;
- "במישרין או בעקיפין" – לרבות בכל אחד מאלה:
- (1) באמצעות שלוח או נאמן;
 - (2) יחד עם אחר בשיתוף פעולה לפי הסכם;
 - (3) באמצעות זכויות המוקנות לפי הסכם;
 - (4) באמצעות החזקה או רכישה בידי קרוב, חברת נאמנות או חברת רישומים;
- "החזקה" – במישרין או בעקיפין, ויראו אדם כמי שמחזיק בעצמו, במישרין, בכל החזקותיו של אדם הקשור לו;

ד ב ר י ה ס ב ר

עוד מצא הצוות כי השונות ברמת המחירים בכל סניף וסניף ברשתות השיווק והסיבוך הנובע משיטת התמחור והמבצעים השונים מקשים מאוד על הצרכן להבין את המחירים ולהשוות את רמת המחירים בין קמעונאים שונים. לפיכך מוצעות הוראות בדבר חיוב הקמעונאים להגביר את שקיפות המחירים ולפרסם את מחירי כל המצרכים שהם מציעים למכירה באופן שיאפשר השוואה עדכנית שוטפת של מחירי סלי מצרכים, באמצעות יישומים שיפותחו לשם כך.

סעיף 2 בסעיף זה מובאות הגדרות למונחים "חנות", "מצרך", "ספק", "ספק גדול", "קמעונאי" ו"קמעונאי גדול", שימשו לאורך החוק המוצע.

מקורן של ההגדרות של מונחים אחרים הוא בהגדרות שבחוק ההגבלים העסקיים ובכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

מטרתו של החוק המוצע היא לקדם ולהגביר את התחרותיות בענף המזון ומוצרי הצריכה, לשם הפחתת מחירי המצרכים לצרכן, בהתאם להחלטת ממשלה 5167 מיום 21 באוקטובר 2012 שעניינה יישום המלצות הצוות הבין-משרדי לבחינת רמת התחרותיות והמחירים בתחום מוצרי המזון והצריכה. את הצוות הזה, בראשות מר שרון קדמי, מינו שר התעשייה המסחר והתעסוקה ושר האוצר ביוני 2011, כדי ללמוד את מאפייני השווקים בתחום מוצרי המזון והצריכה, לאתר כשלי שוק, ולגבש המלצות להגברת התחרות ולשיפור רווחת הצרכן. הצוות מצא כי שוק מוצרי המזון והצריכה נשלט בידי מספר מצומצם של ספקים בעלי נתח שוק גדול. נמצא, בין השאר, כי בין מקטע האספקה למקטע השיווק מתקיימים קשרים, הסדרים ונהגים שונים, העלולים לחזק את מעמדם של הגורמים הדומיננטיים בענפים השונים, ולהפחית את התחרות ברמת הספקים או הקמעונאים. פגיעה בתחרות בשווקים אלה מביאה באופן ישיר להעלאת המחירים לצרכן ולפגיעה במגוון העומד לבחירתו. נוכח האמורה מוצע לקבוע בחוק זה כללים חדשים להתנהגות בשווקים אלה.

"הממונה" – כהגדרתו בחוק ההגבלים העסקיים, ולעניין פרק ג' – כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן;

"הסכם" – לרבות הסדר;

"חוק הגנת הצרכן" – חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981¹;

"חוק ההגבלים העסקיים" – חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988²;

"זכות בתאגיד" – כל אחת מאלה:

- (1) בעלות במניה, החזקה בה או זכות להורות על מכירתה;
 - (2) זכות להצביע באסיפה הכללית של חברה או באורגן מקביל לאסיפה כללית של תאגיד אחר, או זכות להורות כיצד להצביע באסיפה כללית או באורגן כאמור;
 - (3) זכות למנות דירקטור, ובתאגיד שאינו חברה – זכות למנות בעל תפקיד דומה; לעניין זה יראו את מי שמינה דירקטור או בעל תפקיד דומה כבעל הזכות למנות;
 - (4) זכות למנות מנהל כללי;
 - (5) זכות להשתתף ברווחי התאגיד;
 - (6) זכות לחלוק ביתרת נכסי התאגיד לאחר סילוק חובותיו בעת פירוק;
 - (7) כל זכות שתוכנה כתוכן זכות כאמור בפסקאות (1) עד (6), אף אם תוארה שונה;
- "חנות" – מקום לממכר קמעונאי של מוזן ומוצרי צריכה, לרבות חנות מקוונת, ובלבד שמתקיימים לגביו כל התנאים האלה:
- (1) כל אלה נמכרים בו דרך קבע: ירקות ופירות טריים, חלב ומוצריו, ומוצרי ניקיון;
 - (2) יותר ממחצית ממחזור המכירות בו הוא ממכרת מוזן;
- "מצרכים תחליפיים" – הקבוצה המצומצמת של מצרכים שהם תחליפים ישירים ומשמעותיים בעיני הצרכן;
- "מחזור מכירות" – כמשמעותו לפי סעיף 17 לחוק ההגבלים העסקיים, בשינויים המחויבים;
- "מצרך" – מוזן וכל מוצר אחר הנמכר בחנות, למעט מוצרי חשמל, מוצרי טקסטיל, ציוד משרדי, כלי בית, ספרים ועיתונים;
- "ספק" – מי שמספק לקמעונאי, במישרין או באמצעות מפיץ, מצרכים, כולל מצרכי מותג פרטי, לרבות מפיץ של מצרכים כאמור, וכן כל אדם קשור לאלה;
- "ספק גדול" – ספק שמחזור המכירות שלו לקמעונאים בישראל עולה על 200 מיליוני שקלים חדשים בשנה, בלא מע"מ;
- "קמעונאי" – אדם המחזיק בחנות, וכן כל אדם קשור אליו;
- "קמעונאי גדול" – כל אחד מאלה, וכן כל אדם קשור אליו:
- (1) קמעונאי המחזיק בשלוש חנויות לפחות ואשר מחזור המכירות הכולל של חנויותיו עולה על 250 מיליון שקלים חדשים בשנה, בלא מע"מ;

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 248; התשע"ב, עמ' 165.

² ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התשס"ז, עמ' 78.

(2) קמעונאי המחזיק בחנות מקוונת אשר מחזור המכירות השנתי הכולל שלו בישראל מן החנות המקוונת, ואם הוא מחזיק גם בחנות שאינה מקוונת, אחת או יותר – יחד עם הכנסותיו ממנה, עולה על 250 מיליון שקלים חדשים בשנה, בלא מע"מ;

"קרוב" – בן זוג וכן אח, הורה, הורה הורה, צאצא או צאצא של בן הזוג, או בן זוגו של כל אחד מאלה;

"שליטה" – היכולת לכוון, במישרין או בעקיפין, פעילותו של תאגיד; בלי לגרוע מכלליות האמור, חזקה על אדם שהוא בעל שליטה בתאגיד –

(1) אם הוא מחזיק ביותר ממחצית הזכות להצביע באסיפה הכללית של חברה או באורגן מקביל לאסיפה כללית של תאגיד אחר, או מהזכות למנות דירקטורים בחברה או מהזכות בעלי תפקידים דומים בתאגיד שאינו חברה;

(2) אם הוא מחזיק בזכות למנות בתאגיד מנהל כללי;

(3) אם הוא מחזיק ביותר משלושים אחוזים מזכות בתאגיד, ואין אדם אחר המחזיק יותר ממחצית מאותה זכות;

(4) אם הוא מחזיק ביכולת למנוע קבלת החלטה עסקית מהותית בתאגיד, זולת אם יכולת זו נובעת מהסכם בדבר הלוואה שנתן תאגיד בנקאי במהלך עסקיו הרגילים, או אם היא ניתנה לצורך הגנת מיעוט מקובלת בתאגיד; וכן חזקה על אדם הנהנה בנאמנות שהוא בעל שליטה בנכסיה, למעט אם הוא מחזיק ביחידה בקרן נאמנות שחל עליה חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994.³

3. ערכון סכומים הסכומים הקבועים בהגדרות "ספק גדול" ו"קמעונאי גדול" יעודכנו ב-16 בינואר של כל שנה בהתאם לשיעור השינוי במדד המחירים לצרכן מן המדד שפורסם בחודש ינואר של השנה הקודמת עד המדד שפורסם לאחרונה לפני יום הערכון; הממונה יפרסם ברשומות הודעה על ההגדרות המעודכנות לפי סעיף זה.

4. פרסום רשימת קמעונאים גדולים פרסום רשימת קמעונאים גדולים, רשימה של הקמעונאים הגדולים.

פרק ב': הסדרת פעילות ספקים וקמעונאים

סימן א': פעולות אסורות

5. איסור התערבות של קמעונאי לא יכתיב או ימליץ לספק ולא יתערב בדרך אחרת אצל ספק בעניין המחיר לצרכן שגובה קמעונאי אחר בעבור מצרך, או בעניין התנאים שבהם מוכר קמעונאי אחר מצרך לצרכן.

דברי הסבר

סעיף 5 התערבות של קמעונאי בעניין המחיר והתנאים שבהם מוכר קמעונאי אחר מצרך לצרכן, אף אם היא נעשית באמצעות הספק של המצרך, מצננת את התחרות שבין הקמעונאים, מסייעת בייצובו של תיאום אסור בין הקמעונאים ועשויה להביא לעליית המחיר לצרכן. לפיכך מוצע לאסור על קמעונאי להכתיב, להמליץ או להתערב בדרך אחרת אצל ספק בעניין המחיר לצרכן שגובה קמעונאי אחר או בעניין התנאים שבהם מוכר קמעונאי אחר מצרך לצרכן.

סעיף 3 ההגדרות למונחים "ספק גדול" ו"קמעונאי גדול", מבוססות על מחזור המכירות השנתי שלהם. מוצע לקבוע כי הסכומים הנקובים בהגדרות אלה יעודכנו אחת לשנה בהתאם לשיעור השינוי במדד המחירים לצרכן וכי ההגדרות המעודכנות יפורסמו ברשומות.

סעיף 4 נוכח האיסורים שמוצע להטיל על ספק בנוגע ליחסיו עם קמעונאי גדול, מוצע לקבוע כי הממונה על ההגבלים העסקיים יפרסם באתר האינטרנט, אחת לשנה, רשימה של הקמעונאים הגדולים.

³ ס"ח התשנ"ד, עמ' 308.

6. (א) ספק לא יעסוק בסידור מצרכים בחנות של קמעונאי גדול ולא יכתיב, ימליץ או יתערב בדרך אחרת בעניין סידור מצרכים כאמור.

איסורים לגבי
ספקים ואיסור לגבי
קמעונאי גדול

(ב) קמעונאי גדול לא יהיה צד להסדר עם ספק הנוגע לסידור מצרכים בחנותו.

(ג) אין באמור בסעיף קטן (א) כדי למנוע מספק לתת הנחיות בדבר הטיפול הנדרש למצרכים שהוא מספק, לצורך שמירה על תקינותם, איכותם ובטיחותם.

(ד) ספק לא יכתיב או ימליץ לקמעונאי ולא יתערב בדרך אחרת אצל קמעונאי בעניין המחיר לצרכן שגובה הקמעונאי בעבור מצרך שמספק ספק אחר או בעניין התנאים שבהם מוכר הקמעונאי לצרכן מצרך שמספק ספק אחר.

7. (א) בלי לגרוע מן האמור בסעיף 6, ספק גדול לא יכתיב או ימליץ לקמעונאי ולא יתערב אצל קמעונאי בדרך אחרת, בעניינים אלה:

איסורים נוספים
לגבי ספקים
גדולים

(1) המחיר לצרכן שגובה הקמעונאי בעבור מצרך שמספק הספק;

(2) הקצאת שטח מכירה למצרך שמספק הספק בשיעור העולה על 30% משטח המכירה המוקצה בחנות למצרך של הספק ולמצרכים תחליפיים;

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ג)

התערבות הספק בקביעת המחיר לצרכן שגובה הקמעונאי בעבור מצרך של ספק אחר או בעניין התנאים שבהם מוכר הקמעונאי לצרכן מצרך כאמור עלולה להפחית את התחרות בין הספקים השונים על לבו של הצרכן. מוצע לאסור על ספק להכתיב, להמליץ או להתערב בדרך אחרת אצל קמעונאי בנוגע למחיר לצרכן שגובה הקמעונאי על מצרך שמספק ספק אחר או בעניין התנאים שבהם מוכר הקמעונאי לצרכן מצרך כאמור.

סעיף 7 נוסף על האיסורים החלים על ספקים בכלל, מוצע לקבוע עוד כמה איסורים שיחולו על ספקים גדולים בלבד.

לסעיף קטן (א)(1)

התערבות של ספק גדול במחיר לצרכן שגובה הקמעונאי על מצרך שמספק אותו הספק עלולה לפגוע בתחרות בין הקמעונאים השונים ויש בה כדי לסייע בייצובו של שיווי משקל על תחרותי בין הספקים. לכן מוצע לאסור על התערבות כזו של ספק גדול.

לסעיף קטן (א)(2)

נוכחות על מדפי הקמעונאים מהווה תשומה חיונית הדרושה לספק לשם מכירת המצרכים שהוא מספק, וכך גם המיקום ודרך ההצגה של המצרכים, שיש להם השפעה מוכחת ומשמעותית על העדפות הצרכן. ככלל, התערבות הנוגעת להקצאת נתח תצוגה משמעותי לספקים דומיננטיים מעלה חשש לחסימת מדפי הקמעונאי בפני ספקים חדשים ובהצרת דרכם של ספקים קיימים המבקשים להתרחב. מוצע לאסור על ספק גדול להתערב כאמור אצל קמעונאי בעניין הקצאת שטח המכירה למצרך שמספק אותו ספק בשיעור העולה על 30% משטח המכירה המוקצה בחנות למצרך ולמצרכים תחליפיים, הן לעניין שטח המדף והן לעניין שטח תצוגה שאינו מדף.

סעיף 6 להתערבות של ספק אצל קמעונאי לגבי תנאי מסחר של ספקים אחרים, לגבי מספרם, או זהותם של ספקים מתחרים או לגבי היקף נוכחות מוצריהם על מדפי הקמעונאי, יש השלכות מהותיות על התחרות ועל המחירים לצרכן. התערבות מסוג זה טומנת בחובה פוטנציאל רב לביצור כוח שוק בידי הספק המתערב על ידי דחיקת מוצרי המתחרים ממדפי הקמעונאי והגבהת חסמי הכניסה לשוק.

לסעיף קטן (א)

תחרות ממשית בין ספקי המזון על לבו של הצרכן מחייבת נוכחות של מצרכי המתחרים השונים בשטחי התצוגה. צמצום מספר הספקים הנובע מהתערבות של ספק פוגע במישרין במגוון המצרכים העומד לבחירת הצרכן ובכך שולל ממנו פרי תחרות מובהק. נוכח החשש מפני יצירת חסמי כניסה והתרחבות ומפני דחיקה של ספקים מתחרים משטחי התצוגה בחנויות, מוצע לאסור על ספק לסדר מצרכים שהוא מספק בחנויות של קמעונאים גדולים וכן לאסור על ספק להכתיב, להמליץ או להתערב בדרך אחרת בכל עניין הנוגע לסידור המצרכים כאמור, אף אם ההתערבות אינה עולה כדי סידור פיזי של המצרכים. מוצע להבהיר כי כוונת הסעיף איננה להנחיות שעשוי ספק לתת ביחס לתנאי האחסון והתצוגה של מצרכיו, ככל שאלה נובעים מטעמים של שמירה על תקינות המצרך ואיכותו או מניעת נזקים בריאותיים לצרכן.

לסעיף קטן (ב)

להשלמת האיסור שבסעיף קטן (א) מוצע לאסור על קמעונאי להיות צד להסדר עם ספק, אשר עוסק בסידור מצרכים בחנותו של הקמעונאי.

(3) רכישת מצרך שמספק הספק בהיקף העולה על 30% מסך רכישות הקמעונאי של המצרך ושל מצרכים תחליפיים;

(4) רכישה או מכירה של מצרכים שמספק ספק אחר לקמעונאי, לרבות כמויות ויעדי רכישה, שטח המכירה המוקצה להם בחנות וכל תנאי מסחרי אחר.

(ב) הממונה רשאי, לבקשת ספק גדול, לפטור אותו מתחולת הוראות סעיף קטן (א)(1) עד (א)(3), לגבי פעולות או סוגי פעולות הנוגעים למצרך מסוים, אם הממונה שוכנע כי אין בביצוע אותן פעולות כדי ליצור חשש לפגיעה בתחרות; החלטת הממונה תפורסם באתר האינטרנט.

(ג) הוראות סעיף קטן (א)(1) עד (א)(3) לא יחולו לגבי מצרך אשר אותו ספק גדול לא סיפק בישראל במשך השנה שקדמה לתחילת אספקתו על ידו, וזאת למשך שנה אחת מתחילת האספקה.

(א) ראה הממונה כי כתוצאה מהתנהגותו של קמעונאי גדול לגבי מצרכי מותג פרטי שהוא מוכר, קיים חשש לפגיעה משמעותית בתחרות או לפגיעה משמעותית בציבור, רשאי הוא לתת לקמעונאי הגדול הוראות בדבר הצעדים שעליו לנקוט כדי למנוע את הפגיעה.

8. סמכות למתן הוראות לקמעונאי המוכר מותג פרטי

(ב) ניתנה לקמעונאי גדול הוראה לפי סעיף קטן (א), רשאי הוא לערור עליה לפני בית הדין בכתב מנומק בתוך שלושים ימים מקבלת ההוראה.

(ג) בית הדין רשאי לאשר את ההוראה הממונה, לבטלה או לשנותה.

(ד) על ריוני בית הדין בערר לפי סעיף זה ועל ערעור על החלטתו יחולו הוראות סעיפים 33 עד 40 לחוק ההגבלים העסקיים, בשינויים המחויבים.

ד ב ר י ה ס ב ר

סוגי פעולות הנוגעים למצרך מסוים. הממונה רשאי לתת פטור כאמור אם הוכיח הספק כי אין בביצוע אותן פעולות כדי ליצור חשש לפגיעה בתחרות, והממונה שוכנע בכך.

עוד מוצע לקבוע כי הוראות סעיפים קטנים (א)(1) עד (א)(3) לא יחולו על מצרך אשר במהלך השנה האחרונה לא סופק על ידי אותו ספק. תכליתה של הוראה זו היא לאפשר החדרת מצרכים חדשים שבהם אין לספק הגדול כוח שוק, בין השאה, על ידי התערבות הספק בתנאי מכירת המצרך לצרכן.

ההצדקות למתן פטור לפי סעיף קטן (ב) ולהוראות סעיף קטן (ג) אינן עומדות לגבי סעיף קטן (א)(4), שעניינו התערבות בתנאי הסחר של ספקים מתחרים.

סעיף 8 מצרכי מותג פרטי הם מצרכים הנמכרים תחת שם המותג של הקמעונאי ולרוב נרכשים מיצרן מסוים או מספק מסוים ולא מיוצרים על ידי הקמעונאי עצמו. מצרכי המותג הפרטי הפכו נפוצים בשנים האחרונות בקרב רשתות השיווק בישראל. מוצע להסמיך את הממונה לתת הוראות לקמעונאי גדול בדבר הצעדים שעליו לנקוט, מקום שבו עולה חשש לפגיעה משמעותית בתחרות או בציבור, כתוצאה מהתנהגותו ביחס למוצרי המותג הפרטי שהוא מוכר.

מוצע לאפשר לקמעונאי גדול לערור על הוראה שניתנה לו על ידי הממונה לפני בית הדין להגבלים

לסעיף קטן (א)(3)

הנחות שנותן ספק בויקה ליעד מכירות של הקמעונאי מתוך סך הרכישות שלו של מצרך מסוים ותחליפיו, מכונות "הנחות נאמנות". הנחות אלה מגבילות את חופש הבחירה של הקמעונאי וקושרות אותו לספק הדומיננטי, ומבטיחות כי הוא ירכוש חלק מסוים מהסחורה הדרושה לו מהספק הדומיננטי. מוצע לאסור התערבות כאמור בכל הנוגע לרכישת מצרך שמספק הספק, בהיקף העולה על 30% מסך רכישות הקמעונאי של המצרך ושל מצרכים תחליפיים.

לסעיף קטן (א)(4)

התערבות ספקים גדולים אצל הקמעונאי בתנאי המסחר של ספקים מתחרים, לרבות בכל הנוגע ליעדי רכישה, כמויות ושטחי מכירה, בין אם על ידי תמריצים ובין אם על ידי הסכמים אחרים, מגדילה את סכנת הפגיעה בתחרות בין הספקים ולחסימת כניסה והתרחבות של ספקים ואת ההסתברות של פגיעה כזו; על כן, מוצע לאסור על ספק גדול להתערב בתנאי והיקף הרכישה או המכירה של מצרכים שמספק ספק אחר לקמעונאי, לרבות כמויות ויעדי רכישה, שטחי מכירה וכל תנאי מסחרי אחר.

לסעיפים קטנים (ב) ו-(ג)

מוצע להקנות לממונה סמכות לפטור ספק גדול מתחולת הוראות סעיפים קטנים (א)(1) עד (א)(3), לפי בקשתו, ומטעמים מיוחדים שיירשמו, לגבי פעולות או

סימן ב': תחרות גאוגרפית של קמעונאים

9. בסימן זה –

הגדרות

- "אזור ביקוש", של חנות של קמעונאי גדול – האזור שהגדיר לה הממונה לפי סעיף 10(א);
- "אזורים סטטיסטיים" – אזורי המיפקד ואזורי המשנה שנקבעו בצו התקף לפי סעיף 6 לפקודת הסטטיסטיקה [נוסח חדש]⁴;
- "בקשה" – בקשה לפתיחת חנות, שהוגשה לפי סעיף 12(ב);
- "השיעור המחושב", של חנות של קמעונאי גדול – השיעור שחישב לה הממונה לפי סעיף 11(א);
- "חנות" – כהגדרתה בסעיף 2, למעט חנות מקוונת;
- "קבוצת תחרות", של חנות של קמעונאי גדול – קבוצת החנויות שהגדיר לה הממונה לפי סעיף 10(ב);
- "קמעונאי גדול" – קמעונאי גדול כהגדרתו בסעיף 2 אשר שטח המכירה הממוצע של חנויותיו עולה על 120 מ"ר.

10. (א) הממונה יגדיר לגבי כל חנות של קמעונאי גדול את האזור הגאוגרפי, המבוסס על האזור הסטטיסטי שבו נמצאת החנות ועל אזורים סטטיסטיים הסובבים אזור זה, שייחשב כאזור הביקוש של אותה חנות לצורכי הוראות סימן זה; לעניין זה ישקול הממונה, בין השאר, את השיקולים האלה:
- (1) מרחקי נסיעה של צרכנים אל החנות;
 - (2) גודל החנות;
 - (3) מיקום החנות בסביבה עירונית או אחרת.

הגדרת אזור ביקוש וקבוצת תחרות לחנות של קמעונאי גדול

דברי הסבר

ההגדרה "קמעונאי גדול" מתבססת על ההגדרה שבסעיף 2 ומצמצמת אותה רק לקמעונאי גדול אשר שטח המכירה הממוצע של חנויותיו עולה על 120 מ"ר. ההגדרות "אזור ביקוש", "קבוצת תחרות" ו"השיעור המחושב" – מתבססות על בדיקות וחישובים שיערוך הממונה לפי סעיפים 10(א), 10(ב) ו-11(א) בהתאמה, וההגדרה "אזורים סטטיסטיים" משמשת לבדיקות אלה של הממונה.

סעיף 10 לסעיף קטן (א)

מוצע להסמיך את הממונה על ההגבלים העסקיים לערוך בדיקות יוזמות של רמת התחרות הגאוגרפית בכל אזורי הארץ, ולהגדיר אזורי ביקוש וקבוצת תחרות לגבי כל חנות של קמעונאי גדול. אזור הביקוש מוגדר מנקודת מבטה של החנות – לפי האזור הסטטיסטי שבו היא נמצאת והאזורים הסטטיסטיים הסובבים אזור זה. אזור הביקוש יוגדר כצירוף האזורים הסטטיסטיים המהווים את האזור שבו מבצעת החנות חלק ניכר ממכירותיה. אזור זה יוגדר על סמך שיקולים שונים של הצרכן, ביניהם מרחקי נסיעה של צרכנים מהחנות, גודלה של החנות ומיקום החנות בסביבה עירונית או אחרת.

עסקיים, ולקבוע כי על דיוני בית הדין בערר ועל ערעור על החלטתו יחולו הוראות סעיפים 33 עד 40 לחוק ההגבלים העסקיים. סעיפים אלה עוסקים בכך שבית הדין דן במוטב של שלושה, באיסור על הימצאות חבר המוטב במצב של ניגוד עניינים, בסמכויות נילוות של בית הדין ובמתן צווי ביניים, בראיות ובסדרי דין, בסמכות להאריך מועדים, ובזכות הערעור על החלטות בית הדין לפני בית המשפט העליון.

סעיף 9 מוצע להגדיר בסעיף זה את ההגדרות הנדרשות לסימן ב', שעניינו תחרות גאוגרפית של קמעונאים. הצוות לבחינת רמת התחרות והמחירים בתחום מוצרי המזון והצריכה מצא כי רמת הריכוזיות בתחום הקמעונאות ברמה הלאומית בישראל היא מהגבוהות ביותר בקרב מדינות ה-OECD. כמו כן נמצא קשר ישיר בין אזורים בארץ שבהם קיימת ריכוזיות בתחום קמעונאות המזון לבין רמת מחירי המצרכים הנמכרים באותם אזורים. הוראות סימן זה נועדו לאפשר התמודדות עם בעיות ריכוזיות גאוגרפית ותחרות מועטה בשוק המזון.

⁴ דיני ישראל [נוסח חדש], עמ' 500.

(ב) הממונה יגדיר, לגבי כל חנות של קמעונאי גדול, את קבוצת החנויות של קמעונאים גדולים אשר יש חפיפה בין האוכלוסייה שבאזורי הביקוש שלהן לבין האוכלוסייה שבאזור הביקוש של החנות בשיעור העולה על השיעור הקובע, שתיחשב כקבוצת התחרות של אותה חנות לצורכי הוראות סימן זה; לעניין זה, "השיעור הקובע" – השיעור שעליו החליט הממונה ושפורסם באתר האינטרנט.

11. השיעור המחושב לחנות של קמעונאי גדול
(א) הממונה יחשב, לגבי כל חנות של קמעונאי גדול, את שיעור מחזור המכירות של הקמעונאי הגדול מחנויותיו בקבוצת התחרות של אותה חנות לרבות מאותה חנות, יחסית לכלל מחזור המכירות של החנויות בקבוצת התחרות לרבות אותה חנות.

(ב) הממונה ימסור לכל קמעונאי גדול, אחת לשנה, הודעה בכתב בדבר אזורי הביקוש של חנויותיו שהשיעור המחושב שלהן עולה על 30% ובדבר אזורי הביקוש של חנויותיו שהשיעור המחושב שלהן עולה על 50%.

(ג) קמעונאי גדול אשר קיבל הודעה כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי להשיג עליה לפני הממונה; השגה כאמור ניתן להגיש במהלך השנה, לרבות בשל שינוי נסיבות.

(ד) מצא הממונה כי הקמעונאי הגדול הניח בסיס עובדתי סביר להשגתו, יבחן הממונה את ההשגה וימסור לקמעונאי את החלטתו.

12. פתיחת חנות נוספת באזור ביקוש
(א) לא יפתח קמעונאי גדול חנות נוספת באזור ביקוש הנכלל בהודעת הממונה לפי סעיף 11(ב), אלא באישור הממונה בכתב ומראש, ובהתאם לתנאי האישור.

(ב) קמעונאי גדול המבקש לפתוח חנות נוספת באזור ביקוש הנכלל בהודעת הממונה לפי סעיף 11(ב), יגיש לממונה בקשה מנומקת.

(ג) הממונה לא יאשר בקשה ביחס לאזור ביקוש שבו השיעור המחושב שנקבע כאמור בהודעת הממונה עולה על 30% אך נמוך מ-50%, אלא אם כן מצא שאין חשש סביר שפתיחת החנות תגרום לפגיעה בתחרות.

(ד) הממונה לא יאשר בקשה ביחס לאזור ביקוש שבו השיעור המחושב כאמור בהודעת הממונה עולה על 50%, אלא אם כן מצא כי קיימת ודאות קרובה לכך שפתיחת החנות לא תגרום לפגיעה בתחרות.

ד ב ר י ה ס ב ר

השיעור המחושב עולה על 50%; חשיבותם של השיעורים הללו היא לעניין המגבלות המוטלות בסעיפים שבהמשך.

קמעונאי גדול אשר קיבל הודעה כאמור רשאי להשיג עליה, ואם הממונה ימצא שהקמעונאי הניח בסיס עובדתי סביר להשגתו, הוא יבחן את ההשגה ויחליט אם לשנות את קביעתו.

סעיפים מוצע לאסור על קמעונאי גדול לפתוח חנות 12 ו-46 נוספת באזור ביקוש הנכלל בהודעת הממונה, אלא באישור הממונה בכתב ומראש, ובהתאם לתנאי האישור. מוצע לקבוע כי באזורים שבהם השיעור המחושב עולה על 30% אך נמוך מ-50%, הממונה לא יאשר בקשה כאמור אלא אם כן מצא שאין חשש סביר שפתיחת החנות תגרום לפגיעה בתחרות, ואילו באזורים שבהם השיעור המחושב עולה על 50%, הממונה לא יאשר בקשות כאמור אלא אם כן מצא שקיימת ודאות קרובה לכך שפתיחת החנות לא תגרום לפגיעה בתחרות.

לסעיף קטן (ב)

השלב שאחרי הגדרת אזורי ביקוש לכל חנות של קמעונאי גדול, הוא הגדרת קבוצת תחרות לגבי כל חנות כאמור. מדובר בקבוצת החנויות של קמעונאים גדולים אחרים ושל אותו קמעונאי, אשר יש חפיפה, בשיעור שיקבע הממונה, בין האוכלוסייה באזור הביקוש שלהן לבין האוכלוסייה באזור הביקוש של אותה חנות.

סעיף 11 הממונה יחשב, אחת לשנה, לגבי כל חנות של קמעונאי גדול, את שיעור מחזור המכירות של הקמעונאי הגדול מחנויותיו בקבוצת התחרות של אותה חנות לרבות מאותה חנות, יחסית לכלל מחזור המכירות של כלל החנויות בקבוצת התחרות, לרבות אותה חנות; שיעור זה ייקרא "השיעור המחושב".

הממונה ימסור לכל קמעונאי גדול הודעה בכתב בדבר אזורי הביקוש של חנויות הקמעונאי שבהם השיעור המחושב עולה על 30% ובדבר אזורי הביקוש שבהם

(ה) הממונה ייתן את החלטתו בדבר אישור הבקשה, בתנאים או בלא תנאים, או בדבר התנגדותו לבקשה, בתוך 90 ימים מיום הגשת הבקשה, וזאת אם החליט להאריך את התקופה ב-60 ימים נוספים, והודיע על כך למבקש מטעמים שיירשמו; במניין הימים האמורים לא יובא בחשבון הזמן שחלף מהמועד שבו דרש הממונה פרטים נוספים הדרושים לו לבדיקת הבקשה, ועד לקבלתם.

(ו) החלטות הממונה בבקשות לפי סעיף זה יפורסמו באתר האינטרנט.

ערר על החלטת הממונה בבקשה לפתיחת חנות

13. (א) התנגד הממונה לבקשה, או התנה את אישורו בתנאים, רשאי המבקש, בכתב מנומק, לערור על החלטת הממונה לפני בית הדין בתוך שלושים ימים מיום קבלתה.

(ב) אישר הממונה בקשה, בין בתנאים ובין בלא תנאים, רשאי אדם העלול להיפגע מהחלטת הממונה, איגוד עסקי וכן ארגון צרכנים, לערור על ההחלטה, בכתב מנומק, לפני בית הדין בתוך 30 ימים מיום שההחלטה פורסמה באתר האינטרנט, ובלבד שההחלטה עלולה לגרום לאותו אדם, לחברי האיגוד או לצרכנים, פגיעה בניגוד למטרות חוק זה.

(ג) בית הדין רשאי לאשר את החלטת הממונה, לבטלה או לשנותה.

(ד) על דיוני בית הדין בערר לפי סעיף זה ועל ערעור על החלטתו יחולו הוראות סעיפים 33 עד 40 לחוק ההגבלים העסקיים, בשינויים המחויבים.

צו מכירה - הוראת שעה

14. (א) ראה בית הדין, על פי פנייה של הממונה, כי הדבר דרוש לצורך הגברת התחרות האזורית בקמעונאות המזון, רשאי הוא לצוות על קמעונאי גדול אשר הממונה הודיע לו לפי סעיף 10(ב) על אזור ביקוש של חנות שהשיעור המחושב שלה עולה על 50%, ויש לו באותו אזור ביקוש שלוש חנויות לפחות, לעשות אחת או יותר מן הפעולות האלה, בהתאם לתנאים שיקבע בית הדין:

(1) הפסקת פעילות הקמעונאי הגדול בחנות אחת או יותר באותו אזור ביקוש;

(2) העברת זכויות הקמעונאי הגדול בחנות אחת או יותר באותו אזור ביקוש, כולן או חלקן, לאדם אחר לתקופה מוגבלת;

(3) מכירת זכויות הקמעונאי הגדול בחנות אחת או יותר, באותו אזור ביקוש, כולן או חלקן, לאדם אחר;

(4) כל פעולה אחרת שתיראה לבית הדין כמתאימה בנסיבות העניין.

דברי הסבר

להעניק סעדים מבניים, וזאת לתקופה מוגבלת של שנים מיום תחילת החוק. מוצע להסמיך את בית הדין להורות לקמעונאי גדול שיש לו לפחות שלוש חנויות באזור ביקוש שבו השיעור המחושב בעבורו הוא למעלה מ-50%, על כמה צעדים אפשריים, וזאת על פי פנייה של הממונה, ואם ראה בית הדין שהדבר דרוש לצורך הגברת התחרות האזורית בקמעונאות המזון. בית הדין יוסמך להורות על הפסקת פעילות הקמעונאי, העברת זכויות הקמעונאי לתקופה מוגבלת וכן מכירת זכויות הקמעונאי כולן או חלקן, כל אלה בחנות, אחת או יותר, באותו אזור ביקוש. מוצע להסמיך את בית הדין להורות גם על כל פעולה אחרת שתראה לו כמתאימה בנסיבות העניין.

סעיף 46 המוצע יאפשר הגשת עתירה לבית המשפט לעניינים מינהליים נגד החלטה של הממונה לפי סעיף 12(ג).

סעיף 13 סעיף זה קובע את זכות הערר לבית הדין להגבלים עסקיים על החלטת הממונה בבקשות לפתיחת חנות, וכן את זכותם של צדדים שלישיים לערור על החלטת הממונה, אם תיגרם להם פגיעה שהיא בניגוד למטרות החוק.

סעיף 14 מטרת סעיף זה היא להתמודד עם בעיות ריכוזיות גאוגרפיות במבנה השוק הנוכחי, להבדיל מפיקוח מתמשך על התחרות הגאוגרפית שנדון בסעיף הקודם, על ידי מתן סמכות לבית הדין להגבלים עסקיים

(ב) על דיוני בית הדין בערר לפי סעיף זה ועל ערעור על החלטתו יחולו הוראות סעיפים 33 עד 40 לחוק ההגבלים העסקיים, בשינויים המחוייבים.

(ג) סעיף זה יעמוד בתוקפו שש שנים מיום פרסומו של חוק זה; על אף האמורה פנה הממונה לבית הדין בבקשה למתן צו מכירה בתוך התקופה האמורה, תעמוד סמכות בית הדין בתוקפה עד למתן פסק דין סופי בבקשה, ואם נתן צו – יהיה על הקמעונאי הגדול לבצע גם אם תקופת הביצוע היא לאחר תום התקופה האמורה.

איסור על הסדר במקרקעין 15. קמעונאי גדול אשר קיבל מהממונה הודעה לפי סעיף 11(ב), לא יתקשר בהסדר שעניינו, מטרתו או תוצאתו הגבלת קמעונאים אחרים מלהתקשר בחוזה לעשיית עסקה במקרקעין או לגבי מקרקעין, לרבות רכישה, מכירה, החכרה או השכרה של מקרקעין או להקמת חנות או לכל פעילות מתחרה בענף המזון, באזור הביקוש של החנות שאליה מתייחסת אותה קבוצת תחרות, ולא יאריך הסדר כאמור.

סימן ג': אכיפה, עונשין ועיצומים כספיים

היפוש, תפיסות, חקירות ומסירת מידע 16. למי שהוסמכו לפי סעיפים 45, 44א או 46 לחוק ההגבלים העסקיים יהיו נתונות לעניין הוראות פרק ב' לחוק זה הסמכויות הקבועות בהוראות הסעיפים האמורים, בשינויים המחוייבים.

עונשין 17. (א) העושה אחת מאלה, דינו – מאסר שלוש שנים, או קנס שהוא פי עשרה מן הקנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977⁵.

(1) קמעונאי שהכתיב או המליץ לספק או התערב בדרך אחרת אצל ספק בעניין מהעניינים האמורים בסעיף 5, בניגוד להוראות אותו סעיף;

(2) ספק שעסק בסידור מצרכים בחנות של קמעונאי גדול או הכתיב, המליץ או התערב בדרך אחרת בעניין סידור המצרכים כאמור, בניגוד להוראות סעיף 6(א);

(3) קמעונאי גדול שהיה צד להסדר עם ספק הנוגע לסידור מצרכים בחנות, בניגוד להוראת סעיף 6(ב);

(4) ספק שהכתיב או המליץ לקמעונאי או התערב בדרך אחרת אצל קמעונאי בעניין מהעניינים האמורים בסעיף 6(ד), בניגוד להוראות אותו סעיף;

(5) ספק גדול שהכתיב או המליץ לקמעונאי או התערב בדרך אחרת אצל קמעונאי בעניין מהעניינים האמורים בסעיף 7, בניגוד להוראות אותו סעיף;

(6) קמעונאי גדול שלא מילא אחר הוראות שנתן לו הממונה, בניגוד להוראות סעיף 8;

דברי הסבר

סמכויות, בשינויים המחוייבים, לעניין הוראות פרק ב' לחוק זה העוסק בהסדרת פעילותם של ספקים וקמעונאים בשוק המזון ומוצרי הצריכה, כדי לאפשר אכיפה יעילה שלהן.

סעיפים מוצע לקבוע כי הפרת הוראות חוק זה, 17 ו-19 המפורטות בסעיף 17, היא עבירה פלילית. סעיף 19 קובע את אחריותם של נושאי משרה בתאגיד לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות כאמור בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו, ואת החזקה שלפיה אם נעברה עבירה כאמור בידי תאגיד או בידי עובד מעובדיו, רואים את נושא משרה כמי שהפר את חובתו האמורה בסעיף זה, אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

סעיף 15 מוצע לאסור על קמעונאי גדול אשר יש לו חנויות שנקבע כי באזורי הביקוש שלהן השיעור המחושב עולה על 30% או על 50%, להתקשר בהסדר או להאריך הסדר שהיה קיים ערב כניסת החוק לתוקף, שעניינו, מטרתו או תוצאתו הגבלת קמעונאים אחרים מלהתקשר בחוזה לעשיית עסקה במקרקעין או לגבי מקרקעין באזור ביקוש כאמור. החשש העיקרי הטמון בהסדרים מסוג זה הוא חשש לחסימת קמעונאים מפתחת חנויות חדשות באזורי ביקוש שבהם הקמעונאי הגדול הוא דומיננטי, על ידי השתלטות על מקרקעין המיועדים למסחר.

סעיף 16 מוצע להקנות למי שכבר הוסמכו לפי סעיפים 45, 44א ו-46 לחוק ההגבלים העסקיים את אותן

⁵ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

(7) קמעונאי גדול שפתח חנות נוספת באזור ביקוש הנכלל בהודעת הממונה לפי סעיף 11(ב) בלא קבלת אישור או שלא בהתאם לתנאי האישור, בניגוד להוראות סעיף 12(א);

(8) קמעונאי גדול שקיבל מהממונה הודעה לפי סעיף 11(ב), והיה צד להסדר שעניינו, מטרתו או תוצאתו בהגבלת קמעונאים אחרים בעניינים המנויים בסעיף 15, בניגוד להוראות אותו סעיף.

(ב) היתה עבירה כאמור בסעיף קטן (א) עבירה נמשכת, רשאי בית המשפט להטיל קנס נוסף שהוא פי עשרה מן הקנס האמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין (להלן – קנס נוסף) לכל יום שבו נמשכת העבירה.

(ג) נעברה העבירה בידי תאגיד, דינו – כפל הקנס הקבוע בסעיף קטן (א) או הקנס הנוסף, לפי העניין.

18. מי שלא מסר ידיעה, מסמך, פנקס או תעודה אחרת, בהתאם לדרישת הממונה או דרישת מי שהממונה הסמיך לכך, לפי סעיף 46(ב) לחוק ההגבלים העסקיים מכוח הוראת סעיף 16, דינו – מאסר שנה או קנס שהוא פי עשרה מן הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, וקנס נוסף לכל יום שבו נמשכת העבירה; אם הוא תאגיד – כפל הקנס או הקנס הנוסף, לפי העניין.

19. (א) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות לפי סעיף 17 בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; נעברה עבירה כאמור בידי תאגיד או בידי עובד מעובדיו, חוקה היא כי נושא משרה בתאגיד הפר את חובתו האמורה בסעיף זה, אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו; בסעיף זה, "נושא משרה" – דירקטור, מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל, או בעל תפקיד אחר האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו בוצעה העבירה.

(ב) המפר הוראה זו, דינו – שישה חודשי מאסר או קנס שהוא פי חמישה מן הקנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

20. תהיה זו הגנה טובה לעובד או למורשה הנאשם בעבירה לפי פרק זה, אם יוכיח שפעל בשם מעבידו או בשם מרשו ובהתאם להוראותיו, וכי האמין בתום לב שאין במעשהו משום עבירה על חוק זה.

21. (א) הפר ספק או קמעונאי הוראה מהוראות פרק ב', כמפורט להלן, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי בסכום של עד מיליון שקלים חדשים; היה המפר תאגיד והיה לו, בשנה שקדמה לשנת הכספים שבה בוצעה ההפרה, מחזור מכירות בסכום העולה על 10 מיליון שקלים חדשים, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי בשיעור של עד 8% ממחזור המכירות כאמור, ובלבד שסכום העיצום לא יעלה על 24 מיליון שקלים חדשים:

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 21 לסעיף קטן (א)

מוצע להסמיך את הממונה על ההגבלים העסקיים להטיל עיצום כספי בדומה לסמכותו בחוק ההגבלים העסקיים, אם היה לו יסוד סביר להניח כי ספק או קמעונאי הפר הוראה מהוראות פרק ב' לחוק, כמפורט בסעיף. עיצום כספי לפי חוק זה, בדומה לחוק ההגבלים העסקיים, יהיה בסכום של עד מיליון שקלים לספק או קמעונאי; היה המפר תאגיד והיה לו, בשנה שקדמה לשנת הכספים שבה בוצעה ההפרה, מחזור מכירות בסכום העולה על 10 מיליון שקלים חדשים, מוצע להסמיך את

סעיף 18 לממונה על ההגבלים העסקיים דרוש מידע לצורך ביצוע תפקידיו לפי החוק המוצע, וכאמור לעיל. סעיף 16 המוצע נועד להקנות לו סמכות לדרישת המידע. מוצע לקבוע כי אי מסירת מידע לפי דרישת הממונה או מי שהוא הסמיך לכך כאמור היא עבירה פלילית.

סעיף 20 מוצע לקבוע, כי תהיה זו הגנה טובה לעובד או למורשה הנאשם בעבירה, אם יוכיח שפעל בשם מעבידו או בשם מרשו ובהתאם להוראותיו, וכי האמין בתום לב שאין במעשהו משום עבירה על החוק.

- (1) קמעונאי שהכתיב או המליץ לספק או התערב בדרך אחרת אצל ספק בעניין מהעניינים האמורים בסעיף 5, בניגוד להוראות אותו סעיף;
- (2) ספק שעסק בסידור מצרכים בחנות של קמעונאי גדול או הכתיב, המליץ או התערב בדרך אחרת בעניין סידור המצרכים כאמור, בניגוד להוראות סעיף 6(א);
- (3) קמעונאי גדול שהיה צד להסדר עם ספק הנוגע לסידור מצרכים בחנות, בניגוד להוראת סעיף 6(ב);
- (4) ספק שהכתיב או המליץ לקמעונאי או התערב בדרך אחרת אצל קמעונאי בעניין מהעניינים האמורים בסעיף 6(ד), בניגוד להוראות אותו סעיף;
- (5) ספק גדול שהכתיב או המליץ לקמעונאי או התערב בדרך אחרת אצל קמעונאי בעניין מהעניינים האמורים בסעיף 7, בניגוד להוראות אותו סעיף;
- (6) קמעונאי גדול שלא מילא אחר הוראות שנתן לו הממונה, בניגוד להוראות סעיף 8;
- (7) קמעונאי גדול שפתח חנות נוספת באזור ביקוש הנכלל בהודעת הממונה לפי סעיף 11(ב) בלא קבלת אישור או שלא בהתאם לתנאי האישור, בניגוד להוראות אותו סעיף;
- (8) קמעונאי גדול שקיבל מהממונה הודעה לפי סעיף 11(ב), והיה צד להסדר שעניו, מטרתו או תוצאתו בהגבלת קמעונאים אחרים בעניינים המנויים בסעיף 15, בניגוד להוראות אותו סעיף.

(ב) הפר אדם דרישה למסור ידיעות, מסמכים, פנקסים או שאר תעודות, שניתנה לפי סעיף 46(ב) לחוק ההגבלים העסקיים מכוח הוראת סעיף 16 לחוק זה, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי בסכום של עד 300,000 שקלים חדשים; היה המפר תאגיד והיה לו, בשנה שקדמה לשנת הכספים שבה בוצעה ההפרה, מחזור מכירות בסכום העולה על 10 מיליון שקלים חדשים, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי בשיעור של עד 3% ממחזור המכירות כאמור, ובלבד שסכום העיצום לא יעלה על 8 מיליון שקלים חדשים. על הטלת עיצום כספי לפי סעיף 21 יחולו הוראות סעיפים 50 עד 55 לחוק ההגבלים העסקיים, בשינויים המחויבים.

22. דרך הטלת העיצום הכספי

פרק ג': שקיפות מחירים

סימן א': פרסום לציבור

23. בפרק זה – הגדרות

"המחיר הכולל" – מחיר הכולל את סך כל התשלומים בעבור המוצר ואת סך כל המסים החלים עליו או על מכירתו והנגבים על ידי הקמעונאי הגדול, לרבות –

דבריו הסבר

על 10 מיליון שקלים חדשים, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי של עד 3% ממחזור המכירות כאמור, ובלבד שסכום העיצום לא יעלה על 8 מיליון שקלים חדשים.

סעיף 22 מוצע לקבוע כי על הטלת עיצום כספי לפי סעיף 21 לחוק זה יחולו הוראות סעיפים 50 עד 55 לחוק ההגבלים העסקיים, בשינויים המחויבים.

פרק ג' – כללי

נקודת המוצא של דיני הגנת הצרכן היא חוסר השוויון בעמדות המיקוח של הצדדים לעסקה הצרכנית, קרי, עוסק

הממונה להטיל עליו עיצום כספי בשיעור של עד 8% ממחזור המכירות כאמור, ובלבד שסכום העיצום לא יעלה על 24 מיליון שקלים חדשים.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע, ברומה לחוק ההגבלים העסקיים, כי אם הפר אדם דרישה שניתנה לו לפי סעיף 46(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, מכוח הוראות סעיף 14 לחוק זה, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי בסכום של עד 300,000 שקלים חדשים; היה המפר תאגיד והיה לו בשנה שקדמה לשנת הכספים שבה בוצעה ההפרה, מחזור מכירות בסכום העולה

(1) מס ערך מוסף, אגרות או תשלומי חובה;

(2) כל תשלום אחר הנלווה לרכישת המצרף, שלא ניתנת לצרכן אפשרות מעשית לוותר עליו;

"קמעונאי גדול" – קמעונאי גדול כהגדרתו בסעיף 2, ובלבד שאם הוא מחזיק חנויות שאינן מקוונות – שטח המכירה הממוצע שלהן עולה על 120 מ"ה.

24. (א) קמעונאי גדול יפרסם לציבור, באינטרנט, בנפרד לגבי כל אחת מחנויותיו, את המחיר הכולל במועד הפרסום של כל מצרף שהוא מוכר בחנויותיו, באופן שתתאפשר בין השאר, השוואה עדכנית שוטפת של מחירי סלי מצרכים בחנויותיו ובחנויותיהם של קמעונאים גדולים אחרים.

(ב) בלי לגרוע מהוראות חוק הגנת הצרכן, יכלול הפרסום, בין השאר, מידע בעניינים המפורטים להלן, וכן כל מידע נוסף הנדרש לשם ביצוע השוואת המחירים, והכל כפי שיקבע שר הכלכלה באישור שר האוצר:

(1) רשימת המצרכים הנמכרים בכל חנות;

(2) מחירי המצרכים, לרבות המחירים לסוגי צרכנים שונים;

(3) כל מכירה מיוחדת, כהגדרתה בסעיף 8 לחוק הגנת הצרכן, לרבות מבצעים והנחות ובכלל זה תנאיהם ומועדי פקיעתם;

(4) קיומו של מלאי בכמות סבירה של המצרף בחנות או בצמוד לה.

(ג) עדכון מחירו של מצרף בפרסום יבוצע לא יאוחר משתי דקות ממועד העדכון בקופות החנות, זולת אם נקבע אחרת לפי סעיף קטן (ה).

ד ב ר י ה ס ב ר

הנתונים שיפרסמו הקמעונאים הגדולים יהיו פתוחים לכל אדם בלא תשלום וישמשו בסיס להשוואת מחירים של סלי מצרכים באמצעות יישומים ואתרי אינטרנט שונים, אשר יהיו חופשיים להשתמש בנתונים בלא תשלום ולבצע באמצעותם השוואות שונות בהתאם לדרישות השוק.

"קמעונאי גדול" בפרק זה הוא כהגדרתו בסעיף 2, ובלבד שאם הוא מחזיק חנויות שאינן מקוונות – שטח המכירה הממוצע שלהן עולה על 120 מ"ה. המטרה של התנאי הנוסף על ההגדרה הכללית שבסעיף 2 היא להוציא מתחולת הפרק את חנויות הנוחות שבתחנות דלק, משום שבחנויות אלה צרכנים אינם עורכים קניות בדרך קבע ובאופן מתוכנן, אלא קניות אגב במהלך עצירה לתדלוק רכבם או למנוחה במהלך נסיעה.

כדי לספק את כל הנתונים הנדרשים להשוואת סלי מצרכים אפקטיבית וקבלת החלטות קנייה על בסיסה, נדרש להביא לפני הצרכן את מלוא המידע בקשר לעסקה. לכן מוצע כי הפרסום יכלול גם מידע נוסף כגון השם והמען של החנויות, מידע בעניין המצרכים ומחיריהם, לרבות אם קיים מחיר שונה המיועד לסוגי צרכנים שונים, כגון מחיר לחברי מועדון, מידע בעניין מכירה מיוחדת כהגדרתה בחוק הגנת הצרכן, כגון על אילו מצרכים חלה המכירה המיוחדת, מחיר המצרף לפני ההנחה ואחריה, מועד פקיעת המבצע, וכן כל המידע שקמעונאי גדול חייב לספק לצרכן במכירה מיוחדת על פי חוק הגנת הצרכן.

וצרכן, כהגדרתם בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981 (להלן – חוק הגנת הצרכן). ועל כן תכליתם של דינים אלה היא לצמצם את פערי הכוחות שבין הצדדים כדי להגן על ערך ההגינות במסחר ולאפשר לצרכן לקבל החלטה מודעת וחופשית לגבי העסקה.

שוק המזון ומוצרי הצריכה הוא שוק מורכב. הגיוון הרב של המצרכים ודרכי השיווק שלהם מקשים לעתים על הצרכן לקבל החלטה מודעת וחופשית ביחס לעסקה. הצוות לבריקת רמת התחרותיות והמחירים בתחום מוצרי המזון והצריכה, שנזכר בפתח דברי ההסבר, הגיע למסקנה כי התמחור והצגת המחיר בשוק המזון הוא מורכב, וכי חוסר שקיפות מספקת במידע לצרכן לגבי המצרף ומחירו מקשה על הצרכן להשוות מחירים בזמן אמת ולקבל החלטה מודעת. על כן, המליץ הצוות להגביר את השקיפות לצרכן של מחירי המוצרים של כל קמעונאי גדול בכל אחד מסניפיו. שקיפות זו תביא גם להגברת התחרות ולהפחתת המחירים לצרכן.

סעיף 24 כדי לאפשר השוואת מחירים של מוצרי המזון והצריכה בין החנויות השונות, מוצע לחייב כל קמעונאי גדול לפרסם לציבור באמצעים אלקטרוניים ברשת האינטרנט את המחיר הכולל של כל מוצר שהוא מוכר לגבי כל אחת מחנויותיו באופן שיאפשר השוואה עדכנית ושוטפת של מחירי סלי מצרכים בחנויות השונות של הקמעונאים הגדולים.

(ד) כל אדם רשאי לגשת לפרסום, למידע ולנתונים הכלולים בו לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב), ולהשתמש בהם, באופן חופשי ובלא תמורה, לצרכים פרטיים או מסחריים; שר הכלכלה, באישור שר האוצר, רשאי לקבוע כללים להבטחת ביצוען של הוראות סעיף קטן זה.

(ה) שר הכלכלה, באישור שר האוצר, יקבע כללים בדבר אופן הפרסום, הנתונים שיפורסמו, תדירות עדכון הפרסום, גישה אליו וכן כל הוראה אחרת הנדרשת לביצוען של הוראות סעיף זה; כללים כאמור ייקבעו בתוך שישה חודשים מיום פרסומו של חוק זה.

מסירת קובץ קנייה ללקוח 25 קמעונאי גדול ימסור לכל לקוח שביקש זאת, בלא תשלום, קובץ אלקטרוני של חשבונית הקנייה של הלקוח בחנות (להלן – קובץ הקנייה), שיכלול את נתוני הקנייה בלבה, לרבות שם המצרף, הכמות שנרכשה והמחיר הכולל ששולם; התבנית של קובץ הקנייה ונתונים נוספים הכלולים בו, וכן אופן המסירה של קובץ הקנייה והסדרים לעניין מסירתו ללקוח על בסיס הסכמתו הקבועה או לפי בקשתו ביחס לקניה בודדת, יהיו כפי שיקבע שר הכלכלה באישור שר האוצר.

עונשין 26 קמעונאי גדול שעשה אחד מאלה, דינו – מאסר שנה או קנס פי שבעה מן הקנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין:

(1) לא פרסם את המחיר הכולל של מצרך שהוא מוכר, באופן האמור בסעיף 24(א) או לא פרסם מידע בעניין שיש לפרסמו לפי סעיף 24(ב), בניגוד להוראות לפי הסעיפים האמורים;

(2) לא מסר קובץ קנייה ללקוח שביקש זאת, או מסר קובץ קנייה שלא לפי הוראות סעיף 25, בניגוד להוראות לפי הסעיף האמור.

סמכויות הממונה על הגנת הצרכן והסחר ההוגן 27 בלי לגרוע מהוראות סעיף 26, יראו עבירה לפי פרק זה גם כעבירה לפי חוק הגנת הצרכן, ולממונה על הגנת הצרכן ולסחר ההוגן יהיו נתונות, לעניין עבירות לפי פרק זה, כל הסמכויות שיש לו לפי פרקים ה' ו' לחוק הגנת הצרכן.

ד ב ר י ה ס ב ר

קובץ הקנייה יאפשר לצרכן לעקוב אחרי רכישותיו – המצרכים שרכש ומהיריהם, לאחסן את המידע במדיה האלקטרונית, ועל בסיס רכישות העבר לבצע השוואת מחירים ולתכנן רכישות עתידיות.

מוצע להסמיך את שר הכלכלה באישור שר האוצר לקבוע הוראות בעניין אופן מסירת קובץ הקנייה, תבניתו והנתונים הכלולים בו וכן הסדרים לעניין הסכמה קבועה של הלקוח לקבלת קובץ קנייה.

סעיף 26 מוצע לקבוע כעבירה פלילית שדינה מאסר שנה או קנס פי שבעה מן הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין הפרת חובתו של קמעונאי גדול לפרסם את המחיר הכולל של מצרך הנמכר על ידו ואת המידע הנוסף שעליו לפרסם, לפי סעיפים 24(א) ו-(ב), והפרת חובתו של קמעונאי גדול למסור קובץ קנייה ללקוח שביקש זאת ובהתאם להוראות שנקבעו בתקנות.

סעיף 27 מוצע להקנות לממונה על הגנת הצרכן והסחר ההוגן (להלן – הממונה) סמכויות אכיפה של הוראות פרק ג' בדבר שקיפות מחירים. על כן, יראו עבירה לפי פרק ג' כעבירה לפי חוק הגנת הצרכן ולממונה יהיו

ומידע בדבר קיומו או אי-קיומו של מלאי בשטח החנות או במחסן הצמוד אליה. מוצע להסמיך את שר הכלכלה באישור שר האוצר, לקבוע כי בפרסום יכלול כל מידע נוסף הנדרש לשם השוואת מחירים. כמו כן מוצע להסמיכו לקבוע בתקנות כללים בדבר אופן הפרסום, היקף הנתונים שיפורסמו, הגישה אל הפרסום וכל הוראה אחרת נדרשת.

כדי שהפרסום יהיה אמיתי ועדכני וכדי לצמצם את האפשרות כי הצרכן יראה בפרסום מחיר מטוים ובחנות עצמה מחיר שונה, מוצע לקבוע כי עדכון מחירו הכולל של מצרך בפרסום יהיה בזמן אמת ולא יאוחר משתי דקות ממועד עדכון מחירי המצרכים או הנתונים בקופות החנות, וזאת אם ייקבע אחרת בתקנות.

סעיף 25 כחלק משקיפות מחירים ומתן מידע לצרכן המסייע לצורך השוואת מחירים, מוצע לקבוע כי קמעונאי גדול יחויב למסור בלא תשלום, לכל לקוח שביקש זאת, קובץ אלקטרוני של חשבונית הקנייה של הלקוח. קובץ זה יכלול לפחות את נתוני הקנייה, כגון שם המצרף, כמות יחידות שנרכשו והמחיר הכולל ששולם בעבור כל מצרך.

סימן ב': עיצום כספי

28. הפר קמעונאי גדול הוראה מההוראות לפי פרק ג', כמפורט להלן, רשאי הממונה להטיל עיצום כספי עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה בסכום של 50,000 שקלים חדשים:
- (1) לא פרסם את המחיר הכולל של מצרך שהוא מוכר או לא עדכן אותם, בניגוד להוראות סעיפים 24(א), או לא פרסם מידע בעניין שיש לפרסמו לפי סעיף 24(ב) או לא עדכן את מחירו של מצרך בפרסום בניגוד להוראת סעיף 24(ג);
 - (2) לא מסר קובץ קנייה ללקוח שביקש זאת, או מסר קובץ קנייה שלא בהתאם להוראות סעיף 25, בניגוד להוראות הסעיף האמור.
29. (א) היה לממונה יסוד סביר להניח כי קמעונאי גדול הפר הוראה מההוראות לפי פרק ג' המפורטות בסעיף 28, בנסיבות מחמירות, רשאי הממונה להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות פרק זה, שסכומו פי אחד וחצי מסכום העיצום הכספי שניתן להטיל בשל אותה הפרה לפי סעיף 28.
- (ב) בסעיף זה, "נסיבות מחמירות" – הפרה הנוגעת למספר רב במיוחד של צרכנים; לעניין זה, חזקה כי הפרה שנעשתה על ידי קמעונאי גדול לגבי יותר מחנות אחת, היא הפרה הנוגעת למספר רב במיוחד של צרכנים.
30. (א) היה לממונה יסוד סביר להניח כי קמעונאי גדול הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה המפורטות בסעיף 28 (בפרק זה – המפר), ובכוונתו להטיל עליו עיצום כספי לפי אותו סעיף, ימסור למפר הודעה על הכוונה להטיל עליו עיצום כספי (בפרק זה – הודעה על כוונת חיוב).
- (ב) בהודעה על כוונת חיוב יציין הממונה, בין השאר, את אלה:
- (1) המעשה או המחדל (בפרק זה – המעשה), המהווה את ההפרה;
 - (2) סכום העיצום הכספי והתקופה לתשלומו, בהתאם להוראות סעיפים 32 ו-34;
 - (3) זכותו של המפר לטעון את טענותיו לפני הממונה לפי הוראות סעיף 31;
 - (4) שיעור התוספת על העיצום הכספי בהפרה נמשכת או בהפרה חוזרת לפי הוראות סעיף 35.

ד ב ר י ה ס ב ר

רב במיוחד של צרכנים ומוצע לקבוע כי חזקה כי הפרה שנעשתה על ידי קמעונאי גדול ביותר מסניף אחד או נקודת מכירה אחת המופעלת על ידו, היא הפרה הנוגעת למספר רב של צרכנים.

סעיפים אם הממונה סבור כי קמעונאי גדול הפר את 29 עד 31 הוראות פרק זה ובכוונתו להטיל עליו עיצום כספי, עליו למסור למפר קודם לכן הודעה על כוונתו להטיל עליו עיצום כספי. קמעונאי גדול שנמסרה לו הודעה כאמור, רשאי לטעון את טענותיו בכתב לפני הממונה הן לעניין הכוונה להטיל עליו עיצום כספי והן לגבי סכומו, בתוך 30 ימים מיום מסירת ההודעה. לאחר מכן יחליט הממונה, לאחר ששקל את הטענות שנטענו, אם להטיל על הקמעונאי הגדול עיצום כספי וכן רשאי הוא להפחית את הסכום. החליט הממונה להטיל עיצום כספי, ישלח למפר דרישת תשלום ובה יציין את סכום העיצום הכספי המעודכן. החליט הממונה שלא להטיל עיצום כספי, ימסור הודעה על כך לקמעונאי הגדול.

נתונות כל הסמכויות המוקנות לו מכוח פרקים ה' ו' לחוק הגנת הצרכן, כדי לאכוף עבירות לפי פרק זה.

סעיף 28 מנגנון העיצומים הכספיים המוצע בחוק זה מתבסס על מנגנון העיצומים הכספיים המוצע במסגרת הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 36), התשע"ב–2011 (ה"ח הממשלה – 620 התשע"ב, עמ' 1). הצעת החוק האמורה נידונה לקראת קריאה שנייה ושלישית בכנסת ה'18, ובתקופת הממשלה הנוכחית הוחלה עליה רציפות.

העיצום הכספי המוצע בסעיף זה הוא 50,000 שקלים חדשים בשל כל הפרה המנויה בפסקאות (1) עד (3) המוצעות.

סעיף 29 מוצע לקבוע כי אם ההפרה בוצעה בנסיבות מחמירות, סכום העיצום הכספי יהיה בשיעור פי אחד וחצי מהסכום המקורי שניתן להטיל בשל אותה הפרה. הפרה בנסיבות מחמירות היא הפרה הנוגעת למספר

31. (א) מפר שנמסרה לו הודעה על כוונת חיוב לפי הוראות סעיף 30, רשאי לטעון את טענותיו לפני הממונה, בכתב או בעל פה, כפי שיוורה הממונה, לעניין הכוונה להטיל עליו עיצום כספי ולעניין סכומו, בתוך 45 ימים ממועד מסירת ההודעה.
- (ב) הממונה רשאי, לבקשת המפר, להאריך את התקופה האמורה בסעיף קטן (א) בתקופה שלא תעלה על 45 ימים.
32. (א) טען המפר את טענותיו לפני הממונה לפי הוראות סעיף 31, יחליט הממונה, לאחר ששקל את הטענות שנטענו, אם להטיל על המפר עיצום כספי, והוא רשאי להפחית את סכום העיצום הכספי לפי הוראות סעיף 33.
- (ב) החליט הממונה לפי הוראות סעיף קטן (א) להטיל על המפר עיצום כספי, ימסור לו דרישה לשלם את העיצום הכספי (בפרק זה – דרישת תשלום); בדרישת התשלום יציין הממונה, בין השאר, את סכום העיצום הכספי המעודכן כאמור בסעיף 34 ואת התקופה לתשלומו כאמור בסעיף 36.
- (ג) החליט הממונה לפי הוראות סעיף קטן (א) שלא להטיל על המפר עיצום כספי, ימסור לו הודעה על כך.
- (ד) בדרישת התשלום או בהודעה לפי סעיף קטן (ב) או (ג) יפרט הממונה את נימוקי החלטתו.
- (ה) לא ביקש המפר לטעון את טענותיו לפי הוראות סעיף 29(א), בתוך 45 ימים מיום שנמסרה לו ההודעה על כוונת חיוב או בתוך תקופה ארוכה יותר שנקבעה לפי סעיף 31(ב), ככל שנקבעה, יראו הודעה זו, בתום התקופה האמורה, כדרישת תשלום שנמסרה למפר במועד האמור.
33. (א) הממונה אינו רשאי להטיל עיצום כספי בסכום הנמוך מן הסכומים הקבועים בסימן זה, אלא לפי הוראות סעיף קטן (ב).
- (ב) השר, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע מקרים, נסיבות ושיקולים שבשלהם יהיה ניתן להפחית את סכומי העיצום הכספי הקבועים בסימן זה, בשיעורים שיקבע.
34. (א) העיצום הכספי יהיה לפי סכומו המעודכן ביום מסירת דרישת התשלום, ולגבי מפר שלא טען את טענותיו לפני הממונה כאמור בסעיף 31 – ביום מסירת ההודעה על כוונת החיוב; הוגש ערעור על דרישת תשלום לפי סעיף 39(א) והורה בית המשפט על עיכוב תשלומו של העיצום הכספי לפי סעיף 41(ב), יהיה סכום העיצום הכספי לפי סכומו המעודכן ביום ההחלטה בערעור.

דברי הסבר

מוצע לקבוע מנגנון אוטומטי לעדכון סכומי העיצום הכספי ב־1 בינואר בכל שנה (להלן – יום העדכון). בהתאם לשיעור שינוי מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הידוע ביום העדכון, לעומת מדד שהיה ידוע ביום העדכון בשנה הקודמת. עוד מוצע לקבוע כי הממונה יפרסם ברשומות הודעה על סכומי העיצום הכספי המעורכנים כאמור.

סעיף 34 מוצע לקבוע שכאשר מדובר בהפרה נמשכת ייווסף על העיצום הכספי הקבוע לאותה הפרה, החלק החמישים שלו לכל יום שבו נמשכת ההפרה. הפרה נמשכת מוגדרת כהפרה של הוראה מהוראות החוק לאחר שנמסרה לקמעונאי הגרול דרישת תשלום לגביה או התראה מינהלית.

סעיף 32 מוצע לאפשר לממונה להטיל עיצום כספי הנמוך מהעיצום הכספי הקבוע, בהתאם לתקנות שיקבע השר בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת. בתקנות אלה ייקבעו מקרים, נסיבות ושיקולים שבשלהם ניתן להטיל עיצום כספי בסכום נמוך מהקבוע בחוק ובשיעורים שייקבעו.

סעיף 33 מוצע לקבוע כי העיצום הכספי יהיה לפי הסכום המעודכן במועד מסירת דרישת התשלום ולגבי מפר שבחר שלא לטעון את טענותיו לפני הממונה – הסכום המעודכן ביום מסירת ההודעה על כוונת החיוב. כמו כן, במקרים שבהם מוגש ערעור לבית המשפט והוא הורה על עיכוב תשלומו של העיצום הכספי, יהיה סכום העיצום הכספי – הסכום המעודכן ביום ההחלטה בערעור.

(ב) סכומי העיצום הכספי כאמור בסעיף 28 יעודכנו ב-1 בינואר בכל שנה (בסעיף קטן זה – יום העדכון), בהתאם לשיעור שינוי המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד שהיה ידוע ביום העדכון בשנה שקדמה לו; הסכום האמור יעוגל לסכום הקרוב שהוא מכפלה של 10 שקלים חדשים; לעניין זה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(ג) הממונה יפרסם ברשומות הודעה על סכומי העיצום הכספי המעודכנים לפי סעיף קטן (ב).

35. (א) בהפרה נמשכת ייווסף על העיצום הכספי הקבוע לאותה הפרה, החלק החמישים

הפרה נמשכת
והפרה חוזרת

שלו לכל יום שבו נמשכת ההפרה; לעניין זה, "הפרה נמשכת" – הפרת הוראה מההוראות לפי חוק זה המפורטות בסעיף 28, לאחר שנמסרה למפר דרישת תשלום בשל הפרת אותה הוראה או לאחר שנמסרה למפר התראה מינהלית כמשמעותה בסעיף 38, בשל הפרת אותה הוראה וההתראה לא בוטלה כאמור בסעיף 39.

(ב) בהפרה חוזרת ייווסף על העיצום הכספי שהיה ניתן להטיל בשלה אילו היתה הפרה ראשונה, מחצית סכום השווה לעיצום הכספי כאמור; לעניין זה, "הפרה חוזרת" – הפרת הוראה מההוראות לפי חוק זה המפורטות בסעיף 28, בתוך שנתיים מהפרה קודמת של אותה הוראה שבשלה הוטל על המפר עיצום כספי או שבשלה הורשע.

36. העיצום הכספי ישולם בתוך 45 ימים מיום מסירת דרישת התשלום כאמור בסעיף 32.

המועד לתשלום
העיצום הכספי

37. לא שולם עיצום כספי במועד, ייווספו עליו לתקופת הפיגור, הפרשי הצמדה וריבית עד לתשלומו; בפרק זה, "הפרשי הצמדה וריבית" – כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961.⁶

הפרשי הצמדה
ורבית

סימן ג': התראה מינהלית

38. (א) היה לממונה יסוד סביר להניח כי קמעונאי גדול הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה המפורטות בסעיף 28, והתקיימו נסיבות המנויות בנהלים שהורה עליהם הממונה, רשאי הממונה להמציא למפר במקום הודעה על כוונת חיוב, התראה מינהלית לפי הוראות סעיף זה.

התראה מינהלית

דברי הסבר

בהתראה יפרט הממונה מהו המעשה המהווה את ההפרה, יודיע למפר שעליו להפסיק את ההפרה וכי אם ימשיך בהפרה או יחזור עליה, יהיה צפוי לעיצום כספי בשל הפרה נמשכת או הפרה חוזרת. בהתראה יציין הממונה גם את זכותו של המפר לבקש את ביטול ההתראה.

מפר שנמסרה לו התראה מינהלית, רשאי לפנות לממונה בתוך 45 ימים בבקשה לבטל את ההתראה מהטעמים המנויים בסעיף 38; הממונה רשאי לבטל את ההתראה או לדחות את הבקשה ולהותיר את ההתראה על כנה.

נמסרה למפר התראה והוא המשיך להפר את ההוראה שבשלה נשלחה לו התראה, ימסור לו הממונה הודעה על כוונת חיוב בשל הפרה נמשכת. כמו כן, אם נמסרה למפר התראה והוא חזר והפר את ההוראה שבשלה נשלחה לו התראה, בתוך שנתיים מיום מסירת ההתראה, יראו את ההפרה הנוספת כהפרה חוזרת והממונה ימסור לו הודעה על כוונת חיוב בשל ההפרה החוזרת.

כמו כן, כאשר מדובר בהפרה חוזרת, מוצע לקבוע כי ייווסף על סכום העיצום הכספי שהיה ניתן להטיל בשל אותה הפרה אילו היתה הפרה ראשונה, סכום השווה לעיצום כספי כאמור. הפרה חוזרת היא הפרת הוראה מההוראות החוק בתוך שנתיים מההפרה הקודמת של אותה הוראה שבשלה הוטל על הקמעונאי הגדול עיצום כספי או שבשלה הורשע.

סעיפים 35 ו-36 45 ימים מיום מסירת דרישת התשלום וכי אם לא ישולם העיצום הכספי במועד, ייווספו עליו לתקופת הפיגור, הפרשי הצמדה וריבית עד לתשלומו.

סעיפים 37 עד 39 להניח כי קמעונאי גדול הפר הוראה שניתן להטיל בשלה עיצום כספי והתקיימו נסיבות המנויות בנהלים שהורה עליהם הממונה, הוא רשאי במקום להמציא למפר הודעה על כוונת חיוב, להמציא לו התראה מינהלית.

⁶ ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

(ב) בהתראה מינהלית יציין הממונה מהו המעשה המהווה את ההפרה, יודיע למפר כי עליו להפסיק את ההפרה וכי אם ימשיך בהפרה או יחזור עליה יהיה צפוי לעיצום כספי בשל הפרה נמשכת או הפרה חוזרת, לפי העניין, כאמור בסעיף 35, וכן יציין את זכותו של המפר לבקש את ביטול ההתראה לפי הוראות סעיף 39.

39. (א) נמסרה למפר התראה מינהלית כאמור בסעיף 38, רשאי הוא לפנות לממונה, בכתב, בתוך 45 ימים, בבקשה לבטל את ההתראה בשל אחד מטעמים אלה:

בקשה לביטול
התראה מינהלית

(1) הוא לא ביצע את ההפרה;

(2) המעשה שביצע, המפורט בהתראה, אינו מהווה הפרה.

(ב) קיבל הממונה בקשה לביטול התראה מינהלית, לפי הוראות סעיף קטן (א), רשאי הוא לבטל את ההתראה או לדחות את הבקשה ולהותיר את ההתראה על כנה; החלטת הממונה תינתן בכתב ותימסר למפר בצירוף נימוקי ההחלטה.

40. (א) נמסרה למפר התראה מינהלית לפי הוראות סימן זה והמפר המשיך להפר את ההוראה שבשלה נשלחה לו ההתראה, ימסור לו הממונה דרישת תשלום בשל הפרה נמשכת כאמור בסעיף 35(א), דרישת תשלום אינה גורעת מזכותו של קמעונאי גדול לטעון כאמור בסעיף 31 לעניין סכום העיצום הכספי בלבד.

הפרה נמשכת
והפרה חוזרת לאחר
התראה

(ב) נמסרה למפר התראה מינהלית לפי הוראות סימן זה והמפר חזר והפר את ההוראה שבשלה נשלחה לו ההתראה, בתוך שנתיים מיום מסירת ההתראה, יראו את ההפרה הנוספת כאמור בהפרה חוזרת לעניין סעיף 35(ב), והממונה ימסור למפר הודעה על כוונת חיוב בשל ההפרה החוזרת.

סימן ד': הוראות כלליות

41. (א) על דרישת תשלום ועל התראה מינהלית ניתן לערער לבית משפט השלום שבו יושב נשיא בית משפט השלום; ערעור כאמור יוגש בתוך 30 ימים מיום שנמסרה דרישת התשלום או ההתראה המינהלית.

ערעור

(ב) אין בהגשת ערעור על דרישת תשלום כדי לעכב את תשלום העיצום הכספי אלא אם כן הסכים לכך הממונה או שבית המשפט הורה על כך.

(ג) החליט בית המשפט לקבל ערעור על דרישת תשלום, לאחר ששולם העיצום הכספי לפי הוראות פרק זה, יוחזר העיצום הכספי בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.

42. (א) הוטל עיצום כספי לפי פרק זה, יפרסם הממונה באתר האינטרנט של הרשות להגנת הצרכן והסחר ההוגן, וכן בדרך נוספת אם החליט כך, את הפרטים שלהלן,

פרסום

דבריו הסבר

הוגן וכן בדרך נוספת אם החליט על כך, את החלטותיו בדבר הטלת עיצום כספי הפרסום, ככלל, לא יכלול את שמות המפרים, ככל שהם יחידים, עם זאת ניתן לפרסם את שמו של מפר שהוא יחיד אם הדבר נחוץ כדי להזהיר את הציבור מפניו. כמו כן, יימנע הממונה מפרסום פרטים שהם בגדר מידע לפי סעיף 9(א) לפי חוק חופש מידע והוא אף רשאי שלא לפרסם פרטים שהם בגדר מידע שרשות ציבורית אינה חייבת למסור לפי סעיף 9(ב) לחוק חופש מידע, כדוגמת מידע שהוא סוד מסחרי.

סעיף 42 מוצע לקבוע כי תשלום עיצום כספי והתראה מינהלית, לא יגרעו מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרת הוראה מהוראות החוק, עם זאת אם הוגש נגד

סעיף 40 מוצע לקבוע כי דרישת תשלום תהיה נתונה לערעור בבית משפט השלום שבו יושב נשיא בית המשפט השלום. הערעור יוגש בתוך 30 ימים מיום מסירת דרישת התשלום למפר. אין בהגשת ערעור לפי סעיף זה כדי לעכב את תשלום העיצום הכספי, אלא אם כן הסכים לכך הממונה או שבית המשפט הורה על כך. כמו כן, אם בית המשפט החליט לקבל את הערעור שהוגש לפי סעיף זה, לאחר ששולם העיצום הכספי, יוחזר העיצום הכספי או כל חלק ממנו אשר הופחת בידי בית המשפט, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.

סעיף 41 מוצע לחייב את הממונה לפרסם באתר האינטרנט של הרשות להגנת הצרכן ולסחר

באופן שיבטיח שקיפות של הפעלת שיקול הדעת בקבלת ההחלטה להטיל עיצום כספי:

- (1) דבר הטלת העיצום הכספי;
- (2) מהות ההפרה שבשלה הוטל העיצום הכספי ונסיבות ההפרה;
- (3) סכום העיצום הכספי שהוטל;
- (4) אם הופחת העיצום הכספי – הנסיבות שבשלהן הופחת סכום העיצום ואחוזי ההפחתה;
- (5) פרטים על אודות המפר;
- (6) שמו של המפר – אם המפר הוא תאגיד.

(ב) הוגש ערעור על דרישת תשלום לפי סעיף 41, יפרסם הממונה את דבר הגשת הערעור ואת תוצאותיו בדרך שבה פרסם את דבר הטלת העיצום הכספי.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (א)6, רשאי הממונה לפרסם את שמו של מפר שהוא יחיד, אם סבר שהדבר נחוץ לצורך אזהרת הציבור.

(ד) על אף האמור בסעיף זה, לא יפרסם הממונה פרטים שהם בגדר מידע שרשות ציבורית מנועה מלמסור לפי סעיף 9(א) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, וכן הוא רשאי שלא לפרסם פרטים לפי סעיף זה, שהם בגדר מידע שרשות ציבורית אינה חייבת למסור לפי סעיף 9(ב) לחוק האמור.

(ה) פרסום כאמור בסעיף קטן (א) בנוגע לעיצום כספי שהוטל על תאגיד יהיה לתקופה של ארבע שנים, ובנוגע לעיצום כספי שהוטל על יחיד – שנתיים.

(ו) שר המשפטים, בהתייעצות עם שר הכלכלה ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע הוראות לעניין אופן הפרסום לפי סעיף זה, כדי למנוע, ככל האפשר, את העיון בפרטים שפורסמו לפי סעיף קטן (א), בתום תקופת הפרסום כאמור בסעיף קטן (ז).

שמירת אחריות
פלילית

43. (א) תשלום עיצום כספי, או המצאת התראה מינהלית, לפי פרק זה, לא יגרעו מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרת הוראה מההוראות לפי חוק זה המפורטות בסעיף 26, שהיא עבירה על חוק זה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), שילם המפר עיצום כספי, נמסרה למפר התראה מינהלית או הגיש המפר כתב התחייבות ועירבון, בשל הפרה כאמור באותו סעיף קטן, לא יוגש נגדו כתב אישום בשל אותו מעשה, אלא אם כן התגלו עובדות או ראיות חדשות, המצדיקות זאת.

ד ב ר ו ה ס ב ר

על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996 (להלן – חוק הפיקוח), היינו – מוצרי מזון שהוק הפיקוח הוחל עליהם ונקבע להם מכוחו מחיר או מחיר מרבי או הוחל עליהם פיקוח לפי פרק ו' לחוק, המחייב הגשת בקשה להעלאת מחירים. ההערכה היא שהבלטת המצרכים שבפיקוח תגביר את מודעות הצרכן למצרכים הזולים יותר, תגביר את ביקושם על פני מצרכים יקרים יותר, ואף תוביל להוזלה של המצרכים היקרים יותר.

קמעונאי גדול כתב אישום בשל הפרת הוראה כאמור, לא ינקוט נגדו הממונה בהליכים לפי חוק זה ואם המפר שילם עיצום כספי יוחזר לו הסכום ששילם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד החזרתו.

סעיף 43 לשם השגת המטרה של שקיפות מחירים, הורדת מחירים ומתן אפשרות לצרכן לקבל החלטה מודעת וחופשית בקשר לעסקה, מוצע להבליט את מוצרי המזון המצויים בפיקוח מחירים לפי חוק הפיקוח

⁷ ס"ח התשנ"ה, עמ' 226.

(ג) שילם המפר עיצום כספי או הפקיד עירבון והוגש נגדו כתב אישום בנסיבות האמורות בסעיף קטן (ב) – יוחזר לו הסכום ששילם או העירבון; סכום ששילם המפר כאמור או עירבון, למעט ערבות בנקאית, יוחזר בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו או הפקדתו עד יום החזרתו.

(ד) הוגש נגד קמעונאי גדול כתב אישום בשל הפרה המהווה עבירה כאמור בסעיף קטן (א), לא ינקוט נגדו הממונה הליכים לפי פרק זה בשל אותה הפרה.

44. נוהלי הממונה לפי סעיף 38(א) טעונים את אישור היועץ המשפטי לממשלה או משנה ליועץ המשפטי לממשלה שהוא הסמיך לכך, והם יפורסמו באתר האינטרנט של הרשות להגנת הצרכן והסחר ההוגן.

אישור נהלים ופרסומם

פרק ד': תיקונים עקיפים והוראות שונות

45. בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981 – תיקון חוק הגנת הצרכן

(1) אחרי סעיף 44 יבוא:

(א) בסעיף זה, "מצרך מזון בפיקוח" – מצרך מזון שחוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996⁸, הוחל עליו בצו, ונקבע לו מחיר או מחיר מרבי לפי פרק ה' לחוק האמור או הוחל עליו פיקוח לפי פרק ו' לחוק האמור.

"חשיפה נאותה של מצרכים שמחירם מפוקח

(ב) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר חובתו של עוסק לחשוף לצרכנים, באופן גלוי וקבוע, את המחירים של מצרכי מזון בפיקוח; הוראות כאמור יכול שיחייבו עוסק, בין השאר, להקצות מקום הצגה ייעודי למצרכי מזון בפיקוח, בשטח, במיקום, באופן ובמועדים שייקבעו, ובשים לב, בין השאר, לגודלו של העוסק, לסוג המצרך ולדרך אחסנתו.

(ג) הוראות לפי סעיף זה יחולו נוסף על ההוראות לפי סעיפים 17 ו-17ד.

(2) בסעיף 23 (ב), בסופו יבוא:

"(9) לא חשף לצרכנים, באופן גלוי וקבוע, את המחירים של מצרכי מזון בפיקוח, בניגוד להוראות לפי סעיף 74"

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע להוסיף לחוק הגנת הצרכן, סעיף אשר יסמיק את שר הכלכלה לקבוע בתקנות הוראות שיחייבו קמעונאי גדול, כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן, להבטיח חשיפה גלויה וקבועה לצרכן של מוצרי מזון בפיקוח. פרט לחובת הצבת שלט וסימון אריזת המוצר כאמור, ההוראות שייקבעו בתקנות יכול שיחייבו קמעונאי גדול, בין השאר, להקצות מקום הצגה ייעודי למוצרי מזון כאמור בשטח, במיקום, באופן ובמועדים שיקבע השר. קביעת הוראות אלה תהיה בשים לב, בין השאר, לגודלו של הקמעונאי הגדול, לסוג המוצר ולדרך החסנתו.

יצוין כי בשנת 2012 הותקנו מכה חוק הגנת הצרכן, תקנות הגנת הצרכן (חובת גילוי מוצר מזון בפיקוח), התשע"ב-2012, אשר קובעות כי עוסק המוכר מוצר מזון בפיקוח יציב שלט, סמוך ככל האפשר למוצר המזון בפיקוח, המגלה לצרכן את רשימת מוצרי המזון בפיקוח. זאת ועוד, יצרן מחויב לגלות לצרכן מהו מוצר מזון בפיקוח באמצעות הכיתוב "מחיר בפיקוח ממשלתי" שיופיע על גבי אריזת מוצר המזון שבפיקוח.

⁸ ס"ח התשנ"ו, עמ' 192.

46. בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000⁹, בתוספת הראשונה, אחרי פרט תיקון חוק בתי משפט לעניינים מינהליים 45 יבוא:
- "46. קידום התחרותיות בענף המזון – החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 11(ד) לחוק קידום התחרות בענף המזון, התשע"ג-2013."
47. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות לפי חוק ההגבלים העסקיים וחוק הגנת שמירת דינים הצרכן או מהוראות כל דין אחר.
48. שר הכלכלה יהיה אחראי על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.
49. (א) תחילתם של סעיפים 5, 6 ו-7 שלושה חודשים מיום פרסומו של חוק זה. תחילה
 (ב) תחילתו של סעיף 24 ביום תחילתן של התקנות לפי סעיפים 24(ב) ו-24(ה); תחילתו של סעיף 25 ביום תחילתן של התקנות לפיו.

⁹ ס"ח התש"ס, עמ' 190; התשע"ג, עמ' 29.